

מדת בדת

שינון הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ הרה"ג ר' ידעאל בן רבי
רפאל צבי יהודה מלצר זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 137 פרשת ואתחנן תשפ"ב

כתובות לט-מד

על דעתה ודאי שגם אביה יכול לעכב, ורובא לא תירץ כאביו כיון שמשלם קנס זה לא נקרא חוטא נשכר, ואביו לא תירץ כרובא שזה לא ק"ו שבמפתה שגם הוא עצמו מעכב גם אביה מעכב ואילו אונס שהוא חייב לשאתה גם אביה לא יעכב, וישנה ברייתא שאף שאמרו אונס נותן מיד כשיוציא אין לה עליו כלום, ולכאורה אינו יכול להוציא, אלא הכוונה שכשיוציאת כשמת הקנס יצא בכתובתה, ור' יוסי בר יהודה אומר שיש לה כתובה מנה, ונחלקו שלת"ק הטעם שתקנו כתובה הוא כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה ובאונס ממילא אינו יכול להוציאה, ולר' יוסי בר יהודה הוא יכול לצער אותה עד שתרצה לצאת מעצמה.

דף מ מדוע שלא נלמד מפתה מאונס שלא יוכל להוציאה, אמר רב אשי שכתוב מהור ימהרנה לו לאשה, והיינו מדעתו.

המשנה אומרת שאשה שאינה ראויה לבא בישראל לא יקיים, ורב כהנא שאל את רב זביד מדוע העשה של לו תהיה לא ידחה לא תעשה, אמר רב זביד שעשה דוחה לא תעשה רק כמו מילה בצרעת שלא מתקיים העשה ללא הלאו אך באונס העשה אינו מוחלט, שאם היא אומרת איני רוצה כך לא קיים העשה הזה.

משנה יתומה שהתארסה והתגרשה, לר"א האונס חייב והמפתה פטור. **גמרא** רבה בר בר חנה אומר בשם ר' יוחנן שר"א אומר את זה בשיטת ר"ע רבו שבנערה שהתארסה והתגרשה יש לה קנס והוא לעצמה, ששינונו שלר"א ביתומה אונס חייב ומפתה פטור, ולכאורה זה פשוט אלא הוא מחדש שכל נערה שהתארסה והתגרשה היא כיתומה שהקנס לעצמה, ור' זירא אומר בשם רבה בר שילא בשם רב המנונא סבא בשם רב אדא בר אהבה בשם רב, שהלכה כר' אלעזר ורב קרא עליו שהוא מאושר בחכמים.

משנה תשלום בושת הוא לפי המבייש והמתבייש, ותשלום פגם רואים אותה כאילו היא שפחה הנמכרת בשוק כמה היתה יפה קודם האונס וכמה היא יפה עכשיו, והקנס שוה בכל אדם, וכן כל דבר שיש לו קצבה מהתורה. **גמרא** ר' זירא אומר שאין לומר שהתורה אמרה נ' סלעים כולל הבושת והפגם, שלא מסתבר להשוות אם בעל בת מלכים או בת הדיוטות, ואביו מקשה שא"כ מה שהתורה קבעה בעבד ל' סלעים, יאמרו עבד נוקב מרגליות ל' **עמוד ב** וכן עבד עושה מעשה מחט, אלא טען ר' זירא שיאמרו שאם באו עליה שניים הבועל שלימה נ' וכן הבועל פגומה נ', ואביו דוחה שיאמרו כך גם בעבד, איך יתכן שבכרייה זה ל' סלעים וגם במוכה שחין זה ל' סלעים, אלא לומד אביו מהפסוק **תחת אשר עינה**, שהנ' סלעים הם תחת העינוי מלבד מה שמשלם בושת ופגם, ורובא לומד מהפסוק **ונתן האיש השוכב לאבי הנערה חמישים**, שהנאת שכיבה היא נ' וזה מלבד בושת ופגם, ואין לומר שהיא תקבל גם בושת והפגם שהרי נאמר **בנעוריה בית אביה** שכל שבח הנעורים הוא לאביה, אך רב הונא למד בשם רב מנין שמעשה הבת לאביה שכתוב **וכי ימכור איש את בתו לאמה** וכמו שאמה מעשה ידיה לרבה כך בת מעשה ידיה לאביה, ולכאורה ניתן ללמוד מהפסוק הזה שכל שבח נעורים הוא לאביה, אלא הפסוק הזה מדבר בהפרת נדרים, ואין ללמוד משם כי לא לומדים ממוז מאיסור, ואין ללמוד מקנס שלא לומדים

דף לט לכאורה אין להסתפק שקטנה ילדה כי אינה מתעברת, שהרי רב ביבי שנה לפני ר"נ, שלר"מ ג' נשים משמשות במוך: קטנה, שמא תתעבר ותמות, מעוברת, שמא יעשה עוברה סנדל, מניקה, שמא תתעבר ותגמול את בנה, וקטנה היא מ"א ויום אחד עד י"ב פחות מ"א, ואחר י"ב משמשת כדרכה, ולחכמים משמשות כדרכן ומן השמים ירחמו, שכתוב **שומר פתאים ה'**, ואין לומר שהספק הוא כשהתעברה כשהיא נערה וילדה לפני בגרות שהרי שמואל אמר שאין בין נערות לבגרות אלא ו' חדשים, ואינה יכולה להתעבר בששה חדשים, ואין לומר ששמואל אמר שאין פחות מו' חדשים אך יתכן שזמן הנערות הוא יותר מו' חדשים, שהרי הוא אומר **אלא**, אלא הספק של רבא אם יש בגר בקבר ופקעה רשות האב, או שאין בגר ולא פקעה רשות האב, ומר בר רב אשי הסתפק בלשון אחרת אם מיתה עושה בגרות או לא, ונשאר בתיקו.

רבא שאל את אביו מה הדין אם בא עליה והתארסה, אמר אביו שלא כתוב **ונתן לאבי הנערה** אשר לא ארוסה, אמר רבא שא"כ מה שכתוב בא עליה ונשאת הקנס לעצמה שלא כתוב **לאבי הנערה** אשר לא נשואה, אך יש לחלק שנישואין מוציאים מרשות אב כמו בגרות, וכמו שבבגרות הקנס לעצמה אחר שבגרה כך בנשאת הוא לעצמה אחר נישואין, אך אירוסין אינם מפיקעים לגמרי מרשות האב שהרי שנינו שנערה מאורסה אביה ובעלה מפירים נדריה.

משנה מפתה נותן ג' דברים: בושת פגם וקנס, ואונס נותן גם צער, ואונס נותן מיד ומפתה נותן רק כשמוציא, אונס שותה בעציו, שנושאה אפילו היא חגרת או סומא או מוכת שחין, אך מפתה יכול להוציא אם רוצה, ואם מצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר **ולו תהיה לאשה** אשה הראויה לו. **גמרא** לדעת אבי שמואל תשלום הצער באונס זה על החבטה בקרקע, ור' זירא דוחה שלפ"ז אם חבטה על שיראין יפטר, ואין לומר שאכן פטור, שהרי שנינו בברייתא ר"ש בן יהודה אמר בשם ר"ש שאונס אינו משלם צער **עמוד ב** כי סופה להצטער תחת בעלה, אמרו לו שאינו דומה נבעלת באונס לנבעלת ברצון, ור"נ אמר בשם רבה בר אבוה שהצער הוא פיסוק הרגלים וכמו שכתוב **ותפשקי את רגליך לכל עובר**, אך לפ"ז צער זה קיים גם במפוחה, ואמר ר"נ שמשל מפותה כמו האומר לחבירו קרע שיראין שלי ותפטר, ולכאורה זה לא שלה אלא של אביה, אלא אמר ר"נ שהפקחות אומרות שלמפותה אין צער, ולכאורה ראינו שיש לה, אלא כדברי אביו שאמרה לו אומנתו שזה כמים חמים על ראש הקירח, ורובא אומר בשם אשתו בת רב חסדא שזה כמכה של המקיז להוציא דם, ורב פפא אמר בשם אשתו בת אבא סוראה שזה כלחם קשה בחניכיים.

המשנה אומרת שאונס נותן לכשיוציא, ויש להקשות הרי היא אשתו, ואביו מבאר שנותן כשלא יכנוס, וכן שנינו בברייתא שהמפתה נותן כשלא יכנוס, ובושת ופגם נותן מיד, ובין האונס ובין המפתה היא או אביה יכולים לעכב, ובמפותה לומדים מהפסוק **ואם מאן ימאן אביה לתתה לו**, והיא עצמה לומדים **מימאן** מכל מקום, ובאונס היא ממאנת שכתוב **ולו תהיה מדעתה**, ואביה מעכב, לאביו כדי שלא יהיה חוטא נשכר, ולרובא זה ק"ו שאם מפתה שעבר רק על דעת אביה בכ"ז אביה וגם היא מעכבים, אונס שעבר גם

ממון מקנס, אלא מסתבר שהבושת והפגם של האב שהרי יכול למסרה למנוול ומוכה שחין.

אביו של שמואל אומר שהשומא של הפגם הוא כמה אדם רוצה לתת עבור שפחה בתולה לשמשו יותר מבעולה, אך קשה מה ההבדל במלאכתה, ויש לומר שהכוונה בין שפחה בעולה לאינה בעולה להשיאה לעבדו, ויש לו נ"מ לתתה לעבדו שיש לו קורת רוח ממנו.

משנה במקום שיש מכר אין קנס וכיש קנס אין מכר, בקטנה יש מכר ולא קנס ובגדולה יש קנס ולא מכר, בכוגרת אין לא קנס ולא מכר. **גמרא** רב יהודה אומר בשם רב שמשנתנו כר"מ, אך לרבנן גם לקטנה יש קנס, וכן שנינו בברייתא שלר"מ קטנה מבת יום אחד עד שתביא ב' שערות יש לה מכר ולא קנס, ומאחר שתביא ב' שערות עד שתבגר יש לה קנס ולא מכר, ולחכמים לקטנה מבת ג' שנים עד שתבגר יש לה קנס, ולכאורה משמע שמכר לא, אלא כוונתם שיש לה גם קנס במקום מכר, ואמר רב חסדא שר"מ למד מהפסוק **ולו תהיה לאשה שמדובר באשה שמהוה עצמה, ור"ל אומר שלרבנן נערה משמע אפילו קטנה, ורב פפא בר רב חנן מבי כלוחית** אמר את זה לפני רב שימי בר אשי ואמר לו שהוא שנה בשם ר"ל שמוציא שם רע על הקטנה פטור שכתוב **ונתן לאבי הנערה** וכתוב **נערה מלא, והקשה רב אדא בר אהבה שגם אם לא היה כתוב מלא לא שייך להעמיד בקטנה, שהרי כתוב ואם אמת היה הדבר לא נמצאו בתולים לנערה והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה וקטנה אינה בת עונשין, אלא בא ללמד שכאן הכוונה נערה, ובכל מקום שכתוב נער הכוונה אפילו קטנה.**

דף מא משנה מי שמודה שפיתה את בתו של פלוני משלם רק בושת ופגם על פי עצמו ולא קנס, וכן האומר גנבתי משלם קרן ולא כפל וד' וה', וכן האומר המית שורי את פלוני או את שורו משלם על פי עצמו, ואם אמר המית שורי את עבדו של פלוני פטור, והכלל הוא שהמשלם יותר ממה שהזיק אינו משלם על פי עצמו. **גמרא** מה שהמשנה לא אומרת אנסתי זה בדרך לא מבעיא שלא רק באונס שאינו פוגם אותה משלם בושת ופגם על פי עצמו אבל מפתה שהוא פוגם אותה לא ישלם ע"פ עצמו, ומשנתנו אינה כדעת ר"ש בן יהודה בשם ר"ש שאינו משלם בושת ופגם ע"פ עצמו שאין מאמינים לו לפגום את בת פלוני, ורב פפא מקשה לר"ש אם נוח לה לקבל ממנו כשת ופגם מדוע לא תקבל, אמר לו אביי שלא נח לאביה וגם אם לו נוח לבני משפחתה האחרים אינו נח, וגם אם להם זה נח לא יתכן שאין אחד מבני המשפחה במדינת הים שנוח לו בבושת ובפגם.

נחלקו בתשלום חצי נזק של שור תם, שלרב פפא הוא ממון, ולרב הונא בר רב יהושע זה קנס, ורב פפא סובר שסתם שוורים אינם בחזקת שמורים והיה צריך לשלם את הכל אלא שהתורה חסה עליו כיון שעדיין לא הועד שורו, ורב הונא בר רב יהושע סובר שזה קנס שסתם שוורים הם בחזקת שמורים והיה צריך להפטר לגמרי אלא שהתורה קנסה אותו כדי שישמור את שורו, לכאורה יש להוכיח מהמשנה שאומרת והניזק והמזיק בתשלומין, שזה מובן למ"ד שחצי נזק הוא ממון שגם הניזק שותף בתשלומין, אך אם זה קנס אינו מובן שאם לוקח מה שלא מגיע לו ודאי אינו נקרא שהוא בתשלומין, ויש לדחות שמדובר בפחת נבילה ואמנם כבר למדו את זה מדיוק אחר במשנה שכתוב תשלומי נזק ולומדים מזה שהבעלים מטפלים בנבילה, יש לומר שצריך לכתוב גם בתם וגם במועד, שאם היה כתוב רק תם היינו אומרים שהפחת של הניזק כיון שהשור לא מועד אך במועד ישלם הכל, ואם היה כתוב במועד היינו אומרים שבמזיק מקילים כיון שהוא משלם הכל, אך בתם משלם רק חצי נאמר שפחת

הנבילה הוא של המזיק, ויש להוכיח מברייתא שאומרת שההבדל בין תם למועד הוא שהתם משלם חצי נזק מגופו ואילו מועד משלם נזק שלם מהעלייה, ולא כתוב חילוק נוסף שתם לא משלם ע"פ עצמו ומועד משלם ע"פ עצמו, ויש לדחות שהתנא שייר חילוקים שלא אמרם ואמנם לא משיירים רק דבר אחד אלא שייר גם שמועד משלם כופר ותם לא, **עמוד ב** ויש לדחות שזה כר' יוסי הגלילי שתם משלם חצי כופר, ויש להוכיח ממשנתנו שאומרת שאם הבעלים אמר ששורו המית פלוני או שורו משלם ע"פ עצמו, ולכאורה מדובר גם בתם, ויש לדחות שמדובר במועד, אך קש שאם אכן תם לא משלם ע"פ עצמו המשנה לא צריכה לחלק בין שור ואדם לעבד, וניתן לחלק בשור עצמו בין תם למועד, ויש לומר שהמשנה דברה רק בשור מועד, ולכאורה יש להוכיח מהמשך משנתנו שאומרת זה הכלל כל המשלם יותר ממה שהזיק אין משלם ע"פ עצמו, משמע שפחות ממה שהזיק כן משלם ע"פ עצמו, ויש לדחות שהכוונה שכמו שהזיק משלם ע"פ עצמו, אך לפ"ז אם פחות אינו משלם ע"פ עצמו המשנה תכתוב שאם כמו שהזיק משלם ע"פ עצמו ואז נדייק שיותר או פחות זה קנס, וא"כ יש מכאן תיובתא למ"ד חצי נזק הוא קנס, אך ההלכה שזה קנס כי התיובתא אינה חזקה, שניתן לומר שכיון שפחות ממה שהזיק אינו קנס בכל המקרים שהרי יש חצי נזק של צרורות שהוא ממון מהלכה למשה מסיני, לכן לא כתבו שכמו שהזיק הוא משלם ע"פ עצמו.

לפי ההלכה שחצי נזק הוא קנס א"כ יוצא שכלב שהרג ואכל כבשים, וחתול שאכל תרנגולים גדולים זה משונה ולא גובים בבבל, אך קטנים זה לא משונה וגובים בבבל, ואם תפס הניזק לא מוציאים ממנו ואם הוא אומר שייקבעו לו זמן ללכת לא"י קובעים לו, ואם המזיק לא הולך משמתים אותו, ובכל מקרה משמתים אותו עד שיסלק את ההיזק, כדברי ר' נתן שאומר שלא יגדל כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו, שכתוב **ולא תשים דמים בביתך**.

פרק נערה שנתפתה

משנה המפתה נערה, הבושת הפגם והקנס של אביה, וכן צער באנוסה לאביה ואם עמדה בדין קודם שמת האב זכו בזה האחים, ואם עמדה בדין אחר מות האב הכל שלה, וכן אם עמדה בדין קודם שבגרה הן של האב, ואם מת זכו בזה האחים ואם עמדה בדין אחר שבגרה הכל שלה, ור"ש מחלק שגם אם עמדה בדין ולא הספיקה לגבות עד מות האב הן של עצמה,

דף מב וכן מעשה ידיה ומציאתה אף שלא גבתה אם מת האב הן של האחים. **גמרא** יש להקשות מה חידשה המשנה הרי שנינו לעיל שבמפתה אין צער ובאנוסה יש צער, ויש לומר שהמשנה מחדשת שהכל של אביה, אך זה פשוט ממה שמשלם פיתוי שאם זה שלה מדוע שתקבל פיתוי הרי זה מדעתה, ויש לומר שהמשנה מחדשת שבעמדה בדין נחלקו ר"ש ורבנן.

שנינו במסכת שבועות שאם האב תובע אנסת ופיתית בתי והוא אומר שלא, והאב אומר משביעך אני ואמר אמן ואח"כ הודה חייב קרבן שבועה, ור"ש פוטר שאין משלם קנס ע"פ עצמו, אמרו לו שאף שפטור מקנס הרי משלם גם בושת ופגם, ואביי שאל את רבה מה הדין לר"ש במקרה שהאב טוען אנסת ופיתית את בתי והעמדתך בדין והתחייבת, והנתבע אומר שלא ונשבע וא"כ הודה, שלכאורה אחר שעמד בדין זה כממון וחייב קרבן שבועה, או שזה עדיין קנס, אמר רבה שזה כממון, והקשה אביי מברייתא שר"ש אמר שאם תבע את חבירו אנסת ופיתית בתי והנתבע אומר שלא, או שאומר ששורו המית את עבדי והוא אומר שלא, או שהעבד אומר הפלת את שיני וסימית עיני והוא אומר שלא ונשבע והודה, אין לומר שחייב

קרבן שבועה שכתוב **וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר**, וכמו שאלו הם ממון וחייב בהן כך חייב בכל ממון מלבד קנס, **עמוד ב** ולכאורה משמע שאף שעמד בדין פטור מקרבן שבועה, ויש לדחות שמדובר שלא עמד בדין, אך יש לדייק שאם ברישא מדובר כשעמד בדין גם בסיפא מדובר בעמד בדין, ששינוי ברישא אין לי אלא דברים שמשלמים קרן ומניין גם תשלומי כפל וד' וה' ואונס ופיתוי ומוציא שם רע, ת"ל **מעל מעל** ריבה, ובלא עמד בדין הרי אין כפל, אלא ודאי מדובר שעמד בדין, וא"כ גם בסיפא מדובר כשעמד בדין, אמר רבה שהוא יכול לתרץ שאכן ברישא מדובר שעמד בדין ובסיפא שלא עמד בדין וכולה כר"ש, אלא שאינו מתרץ תירוץ דחוק, שניתן לדחות שבתחילה לא כתוב ר"ש אומר, או שיכתבו בסוף דברי ר"ש, אלא כל הברייתא מדברת שעמד בדין וברישא זה כרבנן ובסיפא כר"ש, ובאמת לענין קרבן שבועה זה שונה שהתורה פטרה, שכתוב **וכחש**, אך לענין ירושה זה נקרא ממון אחר העמדה בדין, והקשה אביי ששינוי במשנתנו שר"ש אומר שאם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הן של עצמה ולדבריו שזה ממון לענין ירושה א"כ האחים צריכים ליורשו ומדוע זה שלה, ורבה אמר שרבה ורב יוסף התקשו בדבר זה כ"ב שנה ולא תירצוהו עד שישב רב יוסף בראשות הישיבה ותירץ, שלענין אונס ומפתה התורה לא זכתה לאב רק משעת נתינה, שכתוב **ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמישים כסף**, ומה שאמר רבה שקנס הוא כממון לענין ירושה זה בשאר קנסות, אך לפ"ז מה שכתוב **כסף שלושים שקלים יתן לאדונו** א"כ התורה זכתה לאדון רק משעת נתינה, ויש לחלק בין **ונתן ליתן**, אך לפ"ז קשה מדוע מסיימת הברייתא ת"ל וכחש אם העיקר הוא ונתן, ומתרץ רבה שצריך וכחש במקרה שעמדה בדין ובגרה ומתה שאז האב יורש את הקנס ממנה, אך לפ"ז קשה מדוע כתוב יצאו אלו שהן קנס, ויש לבאר שיצאו אלו שעיקרם קנס, אך קשה לפ"ז מה שהמשנה מסיימת ר"ש פוטר שאין משלם קנס ע"פ עצמו, ולרבה דוקא כשלא עמד בדין ואם עמד בדין שהוא כממון א"כ יתחייב קרבן שבועה, ויש לומר שר"ש אמר לדברי רבנן שהוא סובר שגם כשעמד בדין התורה פטרה שכתוב **וכחש**, אך לדבריהם שיודו לו שאם לא עמד בדין שפטור מקרבן כיון שהוא תובע קנס

דף מג ומודה בקנס פטור, ורבנן סוברים שהוא תובע בושט וקנס, ואומר רב פפא שנחלקו שלר"ש אדם לא עוזב דבר קצוב ותובע דבר שאינו קצוב וא"כ התביעה היא קנס, ורבנן סוברים שאדם לא עוזב מלתבוע דבר שאם מודה לא פטור בו ותובע דבר שיפטור הנתבע אם יודה.

רבי אבינא שאל למי הולך מעשה ידי בת שניזונת מהאחים, האם הם במקום האב וכמו שמעשה ידיה לאב כך מעשה ידיה לאחים, או שיש לחלק שהיא אוכלת מהאב אך אינה אוכלת משל האחים אלא מתנאי כתובה, אמר רב ששת שיש להוכיח ממה ששינוי אלמנה ניזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן, ויש לחלק שלבעל לא נח בהרוחה של האלמנה אך נח לו בהרוחה של בתו, ולסברא זו בתו עדיפה מאלמנתו, אך לכאורה ר' אבא אמר בשם ר' יוסי שאלמנה אצל הבת היא כבת אצל אחים בנכסים מועטים שהבת אוכלת והאחים מחזרים על הפתחים כך האלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים, ויש לחלק שלאדם לא נח לאדם תחזר על הפתחים יותר ממה שבתו תחזר על הפתחים, אך לענין הרוחה בתו עדיפה, ורב יוסף מדייק ממשנתנו שאומרת מעשה ידיה ומציאתה אף שלא גבתה כשמת האב הן של האחים, ומשמע שרק מה שהיה בחיי האב הם זכו ומה שעשתה אח"כ הן שלה, ומדובר גם בניזונת מהם, ויש לומר שמדובר כשאינה ניזונת

מהם, אך באינה ניזונת אין חידוש שהרי אפילו למ"ד שהאדון יכול לומר לעבד עשה עמי ואיני זן אותך זה רק בעבד כנעני שלא כתוב בו **עמך**, אך בעבד עברי וק"ו בתו ודאי אינו יכול לחייבם שיעבדו ולא יזון אותם, ואמר רבה בר עולא שהמשנה חידשה במה שהעדיפה הבת ממעשה ידיה יותר ממה שהיא אוכלת, ורבה אומר שלא יתכן שאדם גדול כרב יוסף לא חילק מעצמו שמדובר בהעדפה, אלא אמר רבה שהיה קשה לרב יוסף במשנה עצמה שאומרת מעשה ידיה ומציאתה אע"פ שלא גבתה, ולכאורה ממי היא גובה אלא המשנה משווה שמעשה ידיה זה כמציאתה שמציאתה בחיי האב הוא לאב, ולאחר מיתתו הוא לעצמה, כך מעשה ידיה, בחיי האב הוא לאב ולאחר מותו הוא לעצמה, וכן אמר רב יהודה בשם רב בת הניזונת מהאחים מעשה ידיה של עצמה, ואמר רב כהנא שלומדים זאת מהפסוק **והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם** אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם, שאדם לא מוריש זכות בתו לבנו, ורבה דוחה שיתכן שהפסוק מדבר בפיתוי וקנס וחבלה, אך מעשה ידיה שלהם, ומה שהוא אומר חבלה לכאורה זה ודאי לא שייך לאב כי זה צער גופה, ואמר ר' יוסי בר' חנינא **עמוד ב** שמדובר שפצעה בפניה, שחבלה זו היא של האב, ורב זירא אמר בבבל בשם רב מתנה בשם רב או שר' זירא אמר את זה בא"י משמו שמעשה ידי הבת של עצמה שכתוב בפסוק **אותם לבניכם** ולא בנותיכם שאדם לא מוריש זכות בתו לבנו, ואבימי בר פפי אמר ששקוד אמרה דהיינו שמואל, ואמנם רב אמר את זה אך גם שמואל אמר כך, מר בר אמימר אומר שבנהרדעא פסקו כרב ששת, ורב אשי אומר שהלכה כרב, וכן הלכה.

משנה אם אירס את בתו והתגרשה והתארסה והתאלמנה כתובתה שלו, ואם נשאת והתגרשה ונשאת והתאלמנה כתובתה של עצמה, ור' יהודה סובר שהראשונה של אב ואמרו לו שאחר נישואין אין לאב רשות בה. **גמרא** המשנה כתבה קודם גרושין ואח"כ מיתה, ומשמע שאם התאלמנה ב' פעמים לא תנשא יותר, ודרך אגב סותמים כרבי שגם בב' פעמים הוא חזקה.

רבה ורב יוסף מבארים בטעמו של ר' יהודה שהאב זכה בכתובה משעת אירוסין, ומקשה רבא ששינוי בברייתא שר' יהודה מודה שאם אירס את בתו קטנה ובגרה ואח"כ נישאה, שלאביה אין רשות בכתובה, ולדבריהם נאמר שהאב זכה משעת אירוסין, ויש לומר שטעמו של ר' יהודה שהכתובה נכתבה ברשותו.

רב הונא אומר שגביית הכתובה מנה ומאתים מהאירוסין ותוספת מהנישואין, ולרב אסי גם המנה ומאתים גובה רק מהנישואין, אך קשה שרב הונא עצמו אמר שאם הוציאה ב' כתובות אחת של מאתים ואחת של ג' מאות אם גובה מאתים גובה מזמן ראשון וכשגובה ג' מאות גובה מזמן שני, ולכאורה לדברי רב הונא כאן יש לגבות מאתים מזמן ראשון ומאה מזמן שני, אך אם נאמר שהכוונה לתוספת א"כ תגבה מאתים מזמן ראשון

ועוד ג' מאות מזמן שני, אלא ודאי לא ישלם ה' מאות כי לא כתוב וצביתי והוספתי לך ג' מאות על המאתים, אלא רב הונא מתכוון שאם גובה מזמן ראשון גובה מאתים, ואם

באה לגבות מזמן שני תגבה ג' מאות,

דף מד וא"כ טעמו הוא שאם לא כתוב שהוסיף לה מאה על המאתים הראשונים א"כ היא מוחלת על השעבוד הראשון, אך אם כותב תוספת להדיא אין כאן מחילה. **לכאורה** רב הונא חולק על ר"נ שאומר שב' שטרות היוצאים זה אחר זה ביטל השני את הראשון, אך באמת רב פפא הוסיף על ר"נ שהוא יודה שאם הוסיף דקל בשטר

השני הוא כותב לתוספת, וא"כ גם כאן כיון שהוסיף הוא לא בא לבטל את הראשון.

פשוט בדעת ר"נ שאם כתב את השטר הראשון במכר ואת השני במתנה הוא בא ליפות את כוחו שלא יהיה טענת בר מצרא כמתנה, וכ"ש אם כתב את הראשון במתנה ואת השני במכר שמיפה כוחו כנגד בעל חוב, ורק אם שניהם באותו ענין במכר או במתנה ביטל השני את הראשון, ומבאר רפרם שכנראה הודה לו שהראשון מזויף, ורב אדא מבאר שהוא מחל את השעבוד של הראשון, והנ"מ בין הטעמים אם נפסלו עידי השטר הראשון, ולאכול את הפירות או פריעת מס הקרקע שבין זמן הראשון לשני, שלרפרם הקרקע ברשות המוכר בין הראשון לשני, ואילו לרב אדא היא ברשות המקבל.

רב יהודה אמר בשם שמואל שלענין כתובה לר"א בר"ש מנה ומאתים מהאירוסין ותוספת מהנישואין, ולחכמים הכל משלם מהנישואין, וכן הלכה.

משנה גיורת שבתה התגיירה עמה וזינתה היא בחנק ואין לה פתח בית האב ומאה סלע, ואם הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה היא כבת ישראל לגמרי, ואפילו יש לה אב ואין לה פתח בית האב או שיש פתח בית האב ולא אב היא בסקילה, ופתח בית האב נאמר רק למצוה. **עמוד ב גמרא** לר"ל לומדים שמי שהורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה היא בסקילה ממה שכתוב **ומתה**, ומה שאינו לוקה ומשלם ק' סלע שהתורה כתבה ומתה שהתרתה רק למיתה ולא למלקות וקנס, ואין לומר שהתורה באה לרבות את מי שגם הורתה בקדושה, כיון שהיא ישראלית גמורה, ואין לומר שבא לרבות מי שגם לידתה שלא בקדושה, כי א"כ מדוע התורה כתבה **בישראל**.

ר' יוסי בר חנינא אומר שהמוציא שם רע על יתומה פטור, שכתוב **ונתנו לאבי הנערה** פרט לזו שאין לה אב, ור' יוסי בר אבין או ר' יוסי בר זבידא מקשה שר' יוסי הגלילי למד בכרייתא מהפסוק **ואם מאן ימאן אביה לתתה לו** לרבות יתומה לקנס, והוא מעמיד את זה שבא עליה ונתינתה אח"כ, ורבא סובר שמוציא שם רע על יתומה חייב וראייתו ממה ששנה אמי שממעטים מבתולת ישראל ולא בתולת גרים והיינו שבישראל ללא אב חייב, אך אם בישראל ביתומה פטור א"צ פסוק בתולת גרים כי היא כיתומה.

ר"ל סובר שמוציא שם רע על קטנה פטור שכתוב **ונתן לאבי הנערה** מלא, ורב אחא בר אבא מקשה שאם לא היה כתוב מלא היה חייב על קטנה והרי כתוב שאם אמת היה הדבר סוקלים את הנערה, ואין שייך עונש בקטנה, אלא בא ללמד שכאן זה נערה וכל מקום שכתוב נער משמע אפילו קטנה.

שילא שונה ג' דינים בנערה: שאם באו עדים בבית חמיה שזינתה בבית אביה,

דף מה נסקלת על פתח בית אביה כאילו אומרים לו ראה גידולים שגדלת, ואם באו עדים בבית אביה שזינתה בבית אביה נסקלת על פתח שער העיר, ואם סרחה ובסוף בגרה מיתתה בחנק, ומשמע שכשהשתנה גופה השתנה מיתתה, וקשה ששנינו בכרייתא שנערה מאורסה שזינתה ואחר שבגרה הוציא עליה שם רע אינו לוקה ולא נותן ק' סלע והיא זוממיה נסקלים, וכמובן לא יתכן להרוג גם אותה ואת זוממיה אלא הכוונה שהיא או זוממיה נסקלים, ורבא מתרץ שמוציא שם רע הוא חידוש שהרי כל מי שנכנסה לחופה ולא נבעלה מיתתה בחנק ואילו במוציא שם רע דינה בסקילה, ושאל רב הונא בר רב יהושע שאולי התורה חדשה רק כשלא השתנה גופה ואם השתנה גופה היא בחנק, אלא אומר ר"נ בר יצחק שנחלקו תנאים אם כשיש

שינוי בגוף יהיה שינוי במיתה, ששנינו במשנה לענין כה"ג ונשיא שאם חטאו עד שלא התמנו, לת"ק דינם כהדיוטות, ולר"ש אם נודע קודם שהתמנו חייבים ואם נודע אח"כ פטורים לגמרי כי השתנה גופם, **עמוד ב** ויש לדחות ששמענו שר"ש פטר שהוא הולך גם אחר הידיעה אך לא שמענו שילך רק אחר הידיעה ולא אחר החטא, שממה שר"ש פטר לגמרי ולא אמר שחייב לפחות כמו עכשיו משמע שלא אומרים שהשתנה, אך קשה ממה שאמר ר' יוחנן לתנא שישנה שתידון בסקילה ולכאורה כתוב בפסוק **נערה מאורסה** והיא בוגרת, ואמר ר' אילעא שכתוב **הנערה** והכוונה שהיתה כבר, ואמר לו ר' חנינא שא"כ ילקה וישלם ק' סלע, אמר ר' אילעא שה' יציל מדעתך אמר לו אדרבה שיציל מדעתך, וטעם החילוק אמר ר' יצחק בר אבין או ר' יצחק בר אבא שהיא חייבת סקילה שמעשיה גרמו לו ואז היא היתה נערה, והוא פטור כיון שחיובו הוא על עקימת שפתיו שעשה אחרי שהיא כבר בגרה.

נערה מאורסה שזנתה נסקלת בפתח בית האב ואם אין פתח בית אב סוקלים אותה על פתח שער העיר, ואם רוב העיר עכו"ם סוקלים בפתח ב"ד, וכן עובד ע"ז נסקל בפתח שער העיר, ובעיר שרובה עכו"ם סוקלים בפתח ב"ד, ששנו בכרייתא **שעריך** זה שער שעבד בו, ואין לומר שער שנידון בו, שלומדים גזירה שוה משעריך שכתוב בתחילה שהוא שער שעבד בו או שלומדים שעריך ולא שער עובדי כוכבים, ולכאורה כבר למדנו מזה גזירה שוה, ויש לומר שניתן לכתוב **שער** וכתוב **שעריך** למעט שער של עכו"ם, ור' אבהו אומר שנערה מאורסה לומדים בגזירה שוה **פתח** מפתח של משכן, ופתח משער במשכן, ושער משעריך של עובד ע"ז.

לת"ק מוציא שם רע לוקה ומשלם ק' סלע, ור' יהודה סובר שלוקה גם כשלא בעל, אך משלם רק כשבעל, ונחלקו במחלוקת ר"א בן יעקב ורבנן שלרבנן מוציא שם רע לוקה ומשלם בין בעל בין לא בעל, ור' יהודה סובר כר"א בן יעקב שלוקה גם כשלא בעל אך משלם רק כשבעל, וללישנא בתרא כולם סוברים כר"א בן יעקב שמשלם רק כשבעל, ונחלקו, שלת"ק לוקה ומשלם רק כשבעל, ור' יהודה סובר שלוקה גם כשלא בעל אך משלם רק כשבעל, ואמנם יש בכרייתא שלר' יהודה לוקה רק כשבעל מבאר ר"נ בר יצחק שהכרייתא שלוקה לר' יהודה זה רק מכת מרדות.